

І гуркому наугайтесь,
И свого не чурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Нью Йорку:
BArcy 7-4125

КУБІНСЬКІ ПОВСТАНЦІ ПЛЯНУЮТЬ ПРОГОЛО- СИТИ ТИМЧАСОВЕ ПРАВЛІННЯ

Гавана. — Після ряду перемог кубинських повстанців над урядовими військами, здобутими на протязі останніх днів, радіо повстанських військ на Кубі подало до відома, що вже незабаром буде встановлений для звільненої кубинської території тимчасовий уряд під проводом д-ра Мануеля Урруті. Д-р Мануель Урруті, колишній президент суду в Сантьяго де Куба, втік був рік тому до З'єднаних Держав Америки і тепер після свого повернення на Кубу перебуває разом із своєю родиною на зайнятій повстанцями території — в Сієрра Маестра, де знаходиться головна квартира Фідела Кастро, провідника повстанців. Водночас із цим повстанські збройні сили поведи наступ в напрямку на Сантьяго де Куба, місто блокуване ними вже від довгого часу, не заважаючи на те, що уряд вислав туди великі військові підкріплення, включно з танками, гарматами і літаками. Наприкінці минулого тижня кубинські повстанці захопили морські пристані Кайбаріс у Лас Вільас і Ремедіо в цій же провінції. Урядова залага в Кайбаріс піддалася повстанцям. Здобуття цих портів дає Фіделю Кастро добру можливість одержувати потрібні йому допомоги теж і морським шляхом. Кубинський президент Батіста вислав до провінції Лас Вільас нові збройні підкріплення, щоб зупинити повстанську офензиву, яка, як вона повелася, розполовинила б дефінітивно Кубу на дві частини — західно під режимом Батісти і східно під правлінням Фідела Кастра. В наступі на Сантьяго де Куба повстанцям поведоса здобути важливий вузол поблизу цього міста і місто Маєстро. В боях, що відбулися між Вальмо і Сантьяго де Куба мало згинуть або попастися в полон коло 600 вояків урядових військ. Повстанське радіо сповіщає, що президент Батіста веде переговори з домініканським диктатором генераліссимусом Трухільйо в справі мілітарної допомоги проти кубинських повстанців. Трухільйо, боячися поширення революційного руху на Домініканську республіку, мав би післати на Кубу свої літаки і легіони для боротьби з повстанцями.

Римо-Католицька Церква в ЗДА проти „найгіршого в історії“ переслідування християн

Вашингтон. — Римо-Католицька Церква в ЗДА, яка нараховує 250 кардиналів, архієпископів і єпископів, — видала окреме послання з нагоди Різдва і Нового року, в якому оскаржується комунізм, „найгіршому в історії“ переслідуванню християн. В цьому посланні американський єпископат закликає вірних в неділю 28-го грудня молитися за всіх християн, які живуть під комуністичним режимом. Це є вже 7-ий День Молитви за переслідуваних комуністами християн і він припадає на свято „Дітей у Вифлємі“. В цьому посланні читаємо: „Це зовсім не є переслідуванням, як це є найгірше в історії переслідування християнства. Це ж широкомасштабний фронт, тогочасна війна проти Бога; це навісна війна проти всіх тих, які вірять в Бога, а на першому місці проти Католицької Церкви. Переслідування Божої Церкви продовжується з незменшеною лютістю, а в крайній ступені матеріалізму“. Ворог покладає мовчанкою це переслідування, але вірні католики не сміють мовчати і повинні піднести свій голос проти безправ'я, від якого терплять наші брати. В тисячах церков в цій країні відбулися після Служб Божих спільні молитви, а в деяких церквах окремі молитви й Богослужби були ще й в неділю по полудні.

На будівельну програму мають видати \$ 72 білйони

Нью Йорк. — Представник товариства „Ди Ассошієтєд Дженерал Контракторс оф Америка“ заявив, що в ЗДА на будову домів в 1959 році видатимуть, коло 72 білйонів доларів, а в цьому році на будівельну програму видати 67.5 білйона. В 1959 році мають видати 52,200,000,000 доларів на будову домів, а коло 20 білйонів на різні напрями старих домів. В 1958 році збудовано нових домів за 49 білйонів, а на репарації видано 18.6 білйона дол. Сподівається, що збільшиться видатки на публічні будови на 16 відсотків. Мають збільшити видатки на будови стейтові, міські і на автостради. Передбачають помірковане збільшення у видатках на мешкальні домів та на торговельні будівлі. Стверджено, що видатки на будівельну програму в 1958 році збільшилися на 3 відсотки в порівнянні з 1957 роком. Поліпшення економіки обіцяє, що видатки, на будови будуть збільшуватися в 1959 році.

В АМЕРИЦІ

- Більше як 67,000 осіб поза межами ЗДА дістають пенсії з фонду соціального забезпечення ЗДА, маючи дозвіл на перебування в чужих державах. Ці пенсіонери проживають в таких державах: Італія, Канада, Греція, Англія, Філіппіни, Західна Німеччина, Ірландія, Норвегія, Португалія, Іспанія і Швеція.
- 67-річний список Методистської Церкви в Вашингтоні, Дж. Брюс Оксенс, висловлює в Нью Йорку таке висловлювання: „Шофер не заважаючи цього, рушив з місця, і авто потрапило за собою Оксенса, який заламав собі праву руку і поранив голову.“
- З нагоди Різдва і Нового року в Нью Йорку та інших містах відбуваються дивовижні, які мають дуже багато праці, бо в останній ніч чимало дивовижних пошуків бомб або перетоплено на гармати. Найстарша відлітання дивовижна знаходиться в Англії (1570), Німеччина відлі-

КУБІНСЬКІ ПОВСТАНЦІ ТРИОМФУЮТЬ



Вояки із кубинської повстанської армії, що борються під проводом Фідела Кастро проти режиму президента Батісти, після здобуття урядової мілітарної застави у Фоменто

Сенатська підкомісія проти плану Гоффі об'єднати всіх транспортних робітників

Вашингтон. — Сенатська підкомісія внутрішньої безпеки, очолювана сенатором Джеймсом О. Істлендом, домагається, щоб федеральний суд присяжних зайнявся планом голови спілки шоферів Джеймса Р. Гоффі об'єднати в одну велику робітничу організацію всіх транспортних робітників. У звіті до своєї матерньої Сенатської Правничої Комісії висловлено побоювання, що на чолі об'єднаної організації транспортних робітників стануть ракетери і комуністи. „Це була б дійсна загроза для національної безпеки і під оглядом економічним і військовим“, — пишеться в цьому звіті. Згідно з планом Гоффі мали б об'єднатися такі робітничі організації: Міжнародна Спілка Вантажників і Магазинних Працівників, очолювана Гаррі Брінджем; Міжнародне Братство Шоферів (Джеймс Гоффа); Міжнародне Товариство Вантажників (капітан Вільям Бредлі) і Крайова Морська Спілка, — очолювана Джорджем Кираном.

ЗДА вступають в новий 1959 рік з населенням понад 175.5 мільйона

Вашингтон. — Бюро перепису, населення повідомляє, що ЗДА вступають в новий 1959-ий рік із чіткою населення 175.5 мільйона, це значить, що від 1950-го року населення цієї країни збільшилося на 24.5 мільйона. Найбільше зросли наймолодші і найстарші річки, а це сталося внаслідок великого численого народження в повосинних роках і тому, що внаслідок добробуту і нових ліків продовжився поважно вік людей в цій країні. І надалі збільшуватимуться і дітвчати в порівнянні з чоловіками і хлопцями. В половині цього року було жіночої статі 87,900,000 осіб, 86,200,000 чоловічої. Дітей у віці до 5-ох років — 19.5 мільйона на 21% більше в порівнянні з 1950 роком; у віці від 6 до 13-ох років було 31 мільйон (збільшення на 40 відсотків); від 14 до 17 років було 10.5 мільйона (збільшення на 27 відсотків). Чоловіків і жінок у віці 65-ох і більше років було 15 мільйонів (збільшення на 23 відсотки від 1950 року). Людям у віці від 18 до 64 років було 97,750,000; те число збільшилося від 1950 року тільки на 6 відсотків. Число дітей, які народилися під час великої депресії, і які тепер мають від 18 до 24 років, зменшилося на 4 відсотки.

В Нью Йорку закінчився 19-денний страйк часописних доставців

Нью Йорк. — 29-го грудня закінчився 19-денний страйк часописних доставців, і найбільше в світі місто знову дістало своїх 9 підписних часописів, які з'явилися вже в ранніх годинах так, що робітники, які йшли до праці, могли мати в руках свій щоденник. Страйк тривав 19 днів і спричинив втрат на 50 мільйонів доларів. Страйкарі можуть похвалитися такими успіхами: 1. Першого року дістануть збільшення тижневої платні на 4 долари (\$3.55 го- тівкою і 45 центів у збільшенні числі вільних від праці днів), а другого року платня буде збільшена на 3 долари (\$1.75 платні і \$1.25 на доплати під час відпустки). Крім того будуть зменшені пачки часописами, збільшене — число платних вільних днів на випадок смерті в родині та інші поліпшення. Згідно зі старою умовою доставці газет діставали по \$103.82 за 40-денний тижень праці вдені і по \$104.02 за 37-годинний тижень праці вночі.

Цього року зібрано \$ 125,900,000 залеглих податків

Вашингтон. — Асистент генеральний о-о прокуратор, який очолює податковий відділ в департаменті справедливості, Чарльз Райс повідомляє, що цього року зібрано рекордово високу суму залеглих податків, які треба було стягати при допомозі карних засобів. В 1958 році недали податковий виплати вже 125,900,000 доларів податків, які треба було платити в попередніх роках. Цього року за суджено 592 особи за те, що не платили податків та подавали фальшиві податкові заяви. Між ними було 5 відомих геїстерів і ракетерів, між якими був і Френк Костелло. Райс заявив, що з кожним роком число розправ із податковими скаргами збільшується. Уряд в 1958 році міг успішно в свою користь вирішити 73 відсотки всіх податкових справ, які були в суді.

В АВТОВИХ КАТАСТРОФАХ ЗГІНУЛО 582 ОСОБИ

Шикаго. — Крайова Рада Безпечки повідомила, що в ранніх годинах в понеділок 29-го грудня в автових катастрофах згинуло 582 особи, трохи менше від того числа, яке передбачувалося перед початком 4-денних різдвяних канікул (від середі ввечері до півночі з неділі на понеділок). Тоді передбачували, що на шляхах згине коло 620 осіб. Тепер видно, що число 582 менше тільки дуже незначно збільшилося.

Де Голь закликає французів до жертв задля поправки господарської ситуації

Париж. — Французький прем'єр генерал Шарль де Голь, обраний 21 грудня ц. р. на президентство 5-ої французької Республіки, котрий-то уряд він перейме 8-го січня 1959 року, звернувся в минулу неділю 28 ц. м. через радіо з закликом до французького народу, щоб він не вагався принести жертви, потрібні серед дуже важкої економічної ситуації Франції. У цій першій своїй промові від часу вибору його на президента, де Голь наважас до проголошеного раніше девальвації її франка (про що мова в іншому місці). Він проголосив новий французький державний бюджет, який все ще має дефіцит з астрономічною сумою 600 білйонів франків; проте — як запевнив де Голь — дефіцит державного бюджету був би вдвоє більший, як би не вжито різних радикальних засобів. Цими засобами з піднесення податків від корпорацій, від вищих прибутків, від льогоголю і тютюну. Будуть зменшені пенсії для тих військових і цивільних емеритів, які не є кайками і мають фізичну здібність до заробіткової праці. Залишницями і різним іншим засобами публічної життєвості держава припинить субвенції і тому подорожують ціни залізничних квитків та в різних інших підприємствах. Нові, введені у Франції податки дадуть — в перерахуванні на долар — суму коло \$626,000,000, а коло \$345,000,000 заощаджено внаслідку редуції субвенцій. Зате піднесено субвенції для різних продуктивних галузей промислу, який своєю продукцією памагає зменшити закордонний импорт. Де Голь нічого не сказав у своїй промові про перспективи закінчення війни в Алжирі. Навпаки, він перестеріг, що кошти „пацифікації Алжиру, яка проходить задовільно“, будуть ще вищі. Він змалював дуже важку політичну і господарську ситуацію Франції в половині 1958 року. Вона знаходилася тоді „на порозі катастрофи“. Де Голь навів низку успіхів, відколи він 1 червня 1958 р. прийшов до влади та запевнив, що користатиме надалі з прав, прислугуючих йому за новою конституцією, для виведення Франції на твердий шлях політичної і господарської стабілізації. Після де Голь промовляв через радіо міністер фінансів Антуан Піне, який детально представив господарський стан Франції і пояснив значення переведеної девальвації франка та сутні зміни в новому проєкті бюджету. В суперечності до де Голь, який переплітав свою промову закликами до патріотизму і фразами про велич Франції і т. д., виклад Піне був сухий і строго діловий.

Німецькі комуністи далі погрожують війною

Берлін. — Східно-німецький комуністичний щоденник „Берлінер Цайтунг“ приїсє нову „пересторогу“ під адресою західних великодержав, що коли б вони захопили силою втримувати зв'язок між своїми гарнізонами в західній частині Берліна та західною Німеччиною асупереч волі „суверенної“ східно-німецької влади, то це означало б війну. Комуністичний часопис погрожував ужиттям „найомістерніших родів зброї“, якщо західні альянти пробували б танками промостити собі дорогу до Берліну. У статті то часопису був знову дуже пророческий натяк на те, що східно-німецький комуністичний уряд, діставши від Сходу в свої руки нагляд над землями, водинами і повітряними шляхами між західним Берліном і Заходом, скористався з даних йому можливостей розп'ясти нову блокляду. При цьому нагоди комуністичний часопис знову повторив давнє „скажання“, що ніби західні Берлін перетворений у „воєнний бастион“ західних альянтів та що вони продукують Берлін зброєю. Водночас інші комуністичні часописи „Носс Дойчланд“, змалювали „рай“ який настав би для західної Берліну після відкидання з нього західних гарнізонів. Мовляв — звільняється десятки тисяч помешкань, берлінські товари сво бідно плістимуть на Схід і тд

Тіто на відвідинах у Суарна

Якарта. — Югославський диктатор Тіто переїз в президентом Індонезії Сукарно довгі розмови, в яких — з офіційним комуністичним „скріпленою взаємності між двома державами“. Тіто обіцяє на своєму яхті „Галєб“ архіпелаг індонезійських островів. У розмовах з Тіто взяли участь індонезійський прем'єр Дуанда і міністер закордонних справ Субандіро, Сукарно титулував Тіта „товаришом“ та висловив бажання, щоб „товаришами“ стали і тільки Тіто і Сукарно, але і югославський та індонезійський народи і щоб вони обидва „перейняли тими самими політичними та соціальними ідеями“.

Нассер переводить ліквідацію впливів комуністів у Сирії

Каїро. — Президент Об'єднаної Арабської Республіки, зладову частину яхті становить також Сирія, являвся до Сирій комісії з трьох „сильних мужів“, добре обізнаних з тамтешнім комуністичним рухом, для переведення ре- (німі) 7:1.

У недільних змаганнях з першеством Ліги УСК Н-Йорк здобув перемогу на „Стемфорд-Юнайтед“ у відношенні 4:1. У таблиці УСК на 8 гор із 14 точками і находиться тепер на третьому місці. В найбільшій неділю УСК грає проти „С-Френч“, французьким спортивним клубом який програє у змаганнях і: СК Готто 12:1. Інші виступи: УСК-резерва — Стемфорд-резерва 3:0; УСК-Б — Коче 2:2; УСК-В — Юнаки — Коче (юнаки) 1:0; УСК (юнаки) — Грік Америкенс (юнаки) 0:0. У Філадельфії Трибу переміг Галіоно у відношенні 2:0, а в Ньюарку „Чорноморська Сім“ перемогла „Спарту“

ВАЛЮТОВІ РЕФОРМИ У ФРАНЦІЇ, АНГЛІЇ І ЗАХІДНІЙ НІМЕЧЧИНІ



Антуан Піне, французький міністер фінансів

Париж. — У всій західній Європі переводиться наприкінці 1958-го року повсякні валютні реформи, що матимуть великий вплив на та- мошні економічні відношення, зокрема на импорт і експорт товарів і на міждержавні грошові розрахунки. З 1-го січня 1959 року входить в життя договір про Спільний господарський ринок шістьох західно-європейських держав, а саме — Франції, Італії, Західної Німеччини, Бельгії, Голландії і Люксембургу. За цим договором будуть скасовані митні кордони між названими шістьма країнами. Щоб збільшити покупність французьких товарів й протидіяти втратам із чорного валютного ринку, на якому французький франк мав завжди нижчу вартість від офіційного його курсу, французький уряд офіційно обнизи вартість франка з дотеперішнього курсу 420 франків в реляції до одного долара на 497.7 фр. за 1 долар. Заповіджено введення в найближчих тижнях-місяцях „твердого франка“ вартості коло 100 теперішніх франків. Водночас обієднено торгівлю валютою. Ця французька реформа прийшла й майже одночасно з реформами в Англії і Західній Німеччині. В Англії проголошено в минулу суботу, що від понеділка 29 грудня закордонні ієвники фунта штерлінгу можуть вимінювати його сво бідно по курсі 2.78 до 2.80 дол. за одного фунта. Водночас у Західній Німеччині проголо-

ЗДА за поширення компетенцій Міжнародного Трибуналу Справедливості

Вашингтон. — З урядових згідно з яким ЗДА мали б почати вести кампанію за те, щоб із більшим лібералізмом приймали рішення Міжнародного Трибуналу Справедливості, який вирішує правничі суперечки. Айзенгавер має до Трибуналу Справедливості в Гаї. Президент має маса цей проєкт в себе і про згідно з яким президент ЗДА не може говорити в своєму зверненні про Стан Унії в народного Трибуналу Спра- Конгресі. Президент буде пропонувати з аконпроєкт, згоди Конгресу ЗДА.

Уряд Польщі на еміграції втратив амбасадора при Ватикані

Рим. — З вибором нового Папи всі акредитовані при Затикані дипломати приїдуть до Ватикану свої вірші документи. Звертають увагу, що внаслідку цієї формальності еміграційний уряд Польщі і Литви насправді втратили свою дипломатичну репрезентацію при Ватикані. Польським амбасадором був Казимир Палеє, а литовським Станіслав Гірваніс. Обох їх не запрошено на аудієнцію до Папи для дипломатів. За твердженням закордонної преси, польський кардинал Вишинський вплинув на Папу, щоб відновлювати дипломатич- ний зв'язок Ватикану з еміграційним польським урядом в Лондоні з уваги на труднощі, які з приводу цього має католицька Церква в Польщі. Фактичним керівником політики Ватикану на терені Польщі є тепер кардинал Вишинський, відповідальний за долю такої ж католицької Церкви і тому його рекомендації вирішні в цій справі. Щодо Литви — нічого ближче не відомо про мотиви, за якими й державний центр на еміграції втратив свого ватиканського репрезентанта. Для обох закордонних центрів — це поважний престижний удар.

У СВІТІ

- Нагажирський літак, що ліз із Парижу до Відня 34 окремий в перший день свята Різдва, наслідком несправності мотору мусів приземлитися на летищі у Відні. Під час приземлювання він заграв у болоті і загорівся. Всі пасажирів і члени екіпажу встигли вийти, хоч 3 особи при цьому поранено. Між пасажирами були дві молоді американки. Увесь багаж згинув.
- Лондонська телевізійна компанія заагжуєвала на п'ять років американського співака муріна Галлі Беллфонту, який має прийняти участь в програмі, що виступатиме в програмі цієї компанії, дістанучи за кожний виступ по 3,000 фунтів (коло \$9,800). Крім цього компанія зобов'язалася забезпечити Беллфонту додатковими виплатами, щоб він діставав щонайменше по 25,000 фунтів річної платні.
- Динамічний міністер пошти і телеграфу, Раймунд Едде, який водночас є міністром внутрішніх справ і соціальної опки, забув вчас оплатити рахунок за міжміські телефонні розмови з його приватного помешкання. Службовець телефонної пригадав це міністеру і заявив, що він має робити „а що ви робите значально в таких випадках?“ — спитав міністер. „Вилучасмо телефон“ — „Вилучи, приятелю, негайно вилучи!“ — заявив міністер, який таким чином забезпечив собі спокійні Різдвяні Свята, — перший вільний від телефонів день, відколи він став міністром.
- У Парижі з величезним успіхом концертувала американська артистка Марія Каллас, а якою недавно Метрополітен Опера в Нью Йорку зірвала контракт внаслідку постійних непорозумінь. На паризькому концерті був присутній Рене Коті, що востанє показався публічно як президент Республіки, — генеральний секретар НАТО Генрі Спаак, головний командант НАТО ген. Норетте і вся „сметана“ Парижу. За билет платили по 100,000 франків.

СВОБОДА **SVOBODA**
UKRAINSKYI SHODNIK UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. the Act of March 8, 1879
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріали.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

АНІ МИРУ, АНІ ДОБРОЇ ВОЛІ

Саме під час латинського Різдва, коли в святинях і домах багатьох країн гомонили молитви і дунали пісні про славу на висотах Богів і про мир на землі людям доброї волі, на ділі на цій нашій землі було мало миру і ще менше доброї волі. Інакше й не може бути в світі, поділеному на два ворожі табори, з протилежними ідеологіями, системами і цілями. Мир бо вимагає доброї волі з усіх боків, від усіх людей. А такої волі немає, і тому немає миру.

Факт наявності двох ворожих світів знайшов своє дуже вимовне підтвердження саме в теперішньому різдвяному сезоні.

За кілька днів перед Святими Америка випустила в поземні простори першу керувану з Землі ракету-спутника, з якої вперше з тих просторів пролунав передаваний із запальною тасмою людський голос: президент Айзенгавер закликав світ, що Америка прагне миру і бажає його людям доброї волі. Це своє заперечення і побажання повторив Айзенгавер безпосередньо, засвідчуючи ланку в столітті.

У відповідь на це пролунав із Москви голос совєтського міністра закордонних справ Андрія Громика, який погрожував вільному світові, зокрема Америці, що коли вона не погодиться на совєтський диктат у справі Берліну, то буде війна, в якій загинуть мільйони людей, і що в совєтському арсеналі є зброя, яка перенесе цю війну на американський континент.

Так то без сумніву ширі, бо багато разів доказані ділами, слова президента Айзенгавера про мир і добру волю викликали у відповідь нову чванливу погрозу, новий вияв злої волі. Щоб не було непорозуміння, комуністи з китайського континенту саме напередодні латинського Різдва відновили бомбардування острова Квімої, а комуністичні інтриги в Сирії викликали гостру реакцію вже наїтї снігівського президента Насерра.

Очевидно, що така поведінка Москви, разом із відомістю її агресивно-імперіалістичних цілей, могла б викликати тривогу, тим більше в світі, який не «за велику ціну» мирних інтенцій Америки та її союзників. На щастя, Америка і її союзники зводять собі справу із злочинних цілей та замірів Москви і, виявляючи добру волю й свої власні мирні цілі, вживають різноманітні заходи, щоб ті цілі в потрібі обстоїли.

Саме в той час, коли Айзенгавер говорив про мир і добру волю, Асоційовані Преси подали в Пентагоні інтересний репортаж про готівність Америки обстоїти цей мир. У репортажі сказано, як то невеличка група військових спеціалістів у замкненій і строго охоронюваній кімнаті, обслуговує складну апаратуру, при допомозі якої протягом секунд, на потиск «гудзика», можна пустити в рух всю величезну американську оборонну машину на суходолі, на морі і в повітрі. В тій кімнаті шохвилим леним і виразним голосом, наче б він походив із сусідньої кімнати, чути рапорти з віддалених на тисячі миль американських оборонних баз. Ця контрольна кімната має завжди безпосередній зв'язок з Білим Домом і Державним Департаментом.

У тих самих виданнях газет, в яких надруковано цей репортаж з Пентагону, подано в рядках і між рядками цілий ряд інших вісток подібного характеру. Наприклад, Америка, крім можливостей випускати зі своїх численних баз, з кораблів і підводних човнів керувані на віддалі ракети, може, правдоподібно, випустити їх і з великих бомбардувальників, що летять швидше від звуку. Або: Гюг Олішо, голова Американського Крайового Комітету Міжнародного Геофізичного Року, повідомив про обсерваторію в серпні цього року невідомо доє позитивні явища в Антарктиді, які «дозволяють припускати, що Америка випробувала високу в повітрі над Північним нову літійово-водневу бомбу, яка дає їй нові, фантастичні можливості дешевої продукції і використання тієї страв' тливої зброї».

Таких і подібних вісток та зіставлень можна було б навести багато більше. Усе це доводить недвозначно, що на землі справді немає миру, ані доброї волі саме в такий час, коли мир і добра воля є тим фатальним «бути або не бути» людству і його цивілізації. В такий ситуації найбільшою трагедією є те, що «бути чи не бути» залежить сьогодні виключно від шмиер безбачки, диктаторської клініки в Москві, бо вона єдина, яка не має доброї волі і яка намагається використовувати її в інших людей для досягнення своїх злочинних цілей. Тому добре, що, крім доброї волі в Білому Домі, є також постійна готовність в Пентагоні.

НАВКОЛО РОТТЕРДАМУ

Та як показали пізніші події, всі ці засоби обережності були недостатні, щоб запобігти нещастю. Незалежно від нашої волі, обстоїни не раз ставили нас перед dokonаними фактами або випадком унеможливлення наші плани та розрахунки. Не раз особа, яка мада заступити Полковника в тій чи іншій справі або супроводити його в поїздку, не могла рушити з місця. Саме так сталося, коли Полковник мав їхати в 1938 р. до Роттердаму і Барановський не міг встигнути. Також задля випадково мені довелося брати участь в перебранні Валюха від Хом'яка у Фінляндії, куди не міг вчасно прибути Грібівський, як також стрічався з Валюхом в Генті, коли туди виїхав Барановський, не маючи поспіху з гришми.

Наостанку одна заувага, яка має неабияке значення. Навколо зустрічей полк. Коновальця з його обійником уже повторилося немало легенд. Одну з них є та, яка твердить, ніби Полковник діставав від Совєтів золото, і що пакунком, якого передав йому Валюха фатального дня, мав бути напханий золотом. Тим часом сам автор цих рядків при нагоді швидко згаданого приїзду Валюха до Генту в р. 1937 возив для нього суму 1.000 доларів, яку він дістав від організаційного касира і передав Барановському. З матеріалів, оприлюднених Олександром, також бачимо, що і в 1938 р. мала бути передана Валюхові в Роттердамі сума 2.000 дол., і коли до цього не дійшло, то лише через те, що замість доларів більшовики воліли мати голову Полковника. Цяк свідчення мусить виставити, щоб заперечити згадану легенду.

ВІІ До чого змріяли Совєти
На цьому місці до речі буде запитати: які цілі ставили собі Совєти, висилаючи своїх агентів закордон, та розки-

СЬОГОДНІ У СВІТЛІ МИНУЛОГО

За сучасними турботами забувається, що кожний час має власні турботи. Здавалося б, наче такі проблеми, з якими світ, зокрема З'єднані Держави, зустрічались в 1958-му році, не мають прецедентів. Господарська recessia, перманентна загроза війни внаслідок російсько-комуністичної експансії, гострий расовий конфлікт у зв'язку з інтеграцією чи сегрегацією, совєтські «спутники» і технологічні перегони між ведучими державами, безвиглядність проблеми міжнародного роззброєння, критичні голоси в американському громадянстві під адресою Найвищого Суду, проблеми освіти й виховання на тлі зростаючої злочинності молоді, катастрофічна поразка Республіканської партії у виборах — це були найважливіші справи, що хвилювали американський нарід протягом 1958-го року. Всі вони мали позначку чогось зовсім нового, непередбаченого й переломового.

А втім, прастара філософія права, що «ніщо під сонцем не нове», зберігає і тут свою силу. З нагоди закінчення цього року американська преса звертає увагу на те, що — всупереч першому поглядові — насправді більшість нинішніх гострих і запальних проблем існували вже сто років тому, а деякі з них знаходять у тодішньому часі подивудні паралелі. На першому місці стоїть центральна сучасна проблема — російського імперіалізму. Сто років тому царська Росія хвилювала західний світ своєю експансією в Сибіру й Китаї на схід та на Дарданелли і Каспійське море на півдні. Російські амбіції всадовитись на Далекому і на Середньому Сході виявлялися вже тоді. Тодішній англійський прем'єр лорд Палмерстон був прихильником рішучої протиросійської політики і поручав відділення від Росії Басарабії, Криму, Грузії, Польщі й Фінляндії. До речі, сто років тому царська Росія мала в своїх межах нинішню територію Польщі, балтійських країн і Фінляндії. Західні держави, разом з Німеччиною, лійно протиставились тоді Росії і підтримували Туреччину, яка так само і нині є найнадійнішим західним протисовєтським союзником. Соціалістичні й земельні реформи за царя Олександра II пригадують нинішню «відлигу» в СРСР, а залізна заслона в якійсь мірі існувала тоді, як і нині. Лондонський «Таймс» таврував у 1858 році російську систему паспортів і труднощі для туристів, які хотіли збагнути таємниці життя поза кордонами, що ділили Росію від зовнішнього світу.

Друга найважливіша для американців у минулому році справа — господарської recessii та підвищення продукції після тимчасової згиники — мала прецеденс якраз у рр. 1857/58. У конгресовому рекорді за 1858 рік повно заклики до посилення публічних робіт, підтримання промислу державними замовленнями та протидіяння небез-

печі зросту державної заборгованості. І сто років тому Білий Дім так само переживав, що збільшення видатків — це поганий спосіб боротьби з recessiєю. Тоді люди також лякали зріст цін і мариво упадку вартості долара. Фінансисти страшенно боялися, коли затонував поважкий транспорт золота з Каліфорнії, щоб не відбіло це на валюті. Була тоді й проблема надвишок хлібопродукції. Під час Кримської війни зникла з світових ринків російська пшениця, і це сприяло поширенню засівів її в Америці. Після тієї війни американські фермери стали в обличчя великих непереданих збіжкових резерв — точно так, як після другої світової війни, наслідки якої відчувалося по 1958-ий рік.

Штучні супутники Землі — це, очевидно, річ небувала. Але голоси про початок нової епохи, що відкривається із здобуванням всесвітнього, напрогуд подібні до тих голосів, які в 1858 році лунали, коли завершено будову першого телеграфічного кабля через Атлантику. Нюйоркський адвокат Джордж Темлтон Стронг писав у своєму «Шоденнику» про «революцію» і «катаклізми» у зв'язку з новими винаходами. В зв'язку з пожежою, спричиною штучними вогнями — писано сто років тому про небезпеку від роззв'язання сил природи. Телеграфні дрони, що чимраз густіше обслуговували земну кулю, вважалося не тільки виявом духа винахідливості, але й важким іспитом для нервової системи людини.

У 1957-му році федеральні війська вмаршували до Литл-Року в спорі за шкільно-расову інтеграцію. У 1858 році вислано федеральні війська до Солт-Лейк-Сіті в території Ютагу, щоб приборотати мореморки, які не хотіли визнавати центральної влади. Щодо расово го спору, то сто років тому Найвищий Суд довів до нього оливи своїм пресудом у голосний тоді справі мурина Дреда Скотта, визнавши його «предметом, не громадянином». Спір довкола цієї справи простягнувся із каденції президента Джеймса Буканана до президенту Лінкольна, за якої й вибухла Громадянська війна.

Нюйоркський «Таймс» з-перед ста років так само нарікав на молодечі «генги», що розпаношувались на вулицях Ню Йорку, як це робить нині, а в Конгресі відбувались слідаства над різними скандальними аферами. Проповідники закликали людей на вертатись до Бога і Церкви, у пожежній школи на Брукліні згинуло в 1858 році семеро дітей, громадські моралісти нарікали на «декадентну цивілізацію» і перестерігали, що може прийти катастрофа світу.

Що ж, — зауважує на цьому коментарі із «ЮС Нюз енд Ворлд Ріпорт», — наша цивілізація все так же мине сто років, що розлетілася. І всі ці пригадки часів з-пе-

І. Сніг

ПОВТОРЕННЯ СТАРОЇ ІСТОРІЇ

Комуністи люблять твердити, що вони прагнуть миру, що вони проти визискування народних мас, що вони шанують державність сусідніх народів. Але це все — тільки пропаганда, яка все менше та менше знаходить людей, які їй вірять.

Проте, народи, які недавно звільнилися від чужинської окупации, часом лаяються на гачок цієї пропаганди і вірять, що з подібною до комуністичної системи воєни можуть швидко досягнути добробуту.

В останній числі журналу «Тайм» була видрукована коротка кореспонденція з Макао, португальської колонії на березі Китаю, близько британського Гонг-Конгу. В цій кореспонденції оповідається, що в середині грудня мешканці Макао могли бачити через далеководи одну з драм, які с постійним явищем в комуністичних країнах. Китайські червоні воєни сигналізували селянам на сусідньому з Макао острові, потім вивели їх на хлопців у чорних штаних та білих сорочках, із зв'язаними заду руками. Під червоним прапором, знаком «миру та справедливості», сиділи члени трибуналу, що судив цих трьох молодих китайців. Потім воєни виставили засуджених в ряд і випустили в них свої кулі. А згинули на це вдовиди селян розігнали по бараках, в яких живуть ці сучасні невольники, члени новозорганізованих комун.

Наступного дня до Макао приплив великий вітрильний човен, з якого через волячий гіл червоний посланець оголосив про розстріл американських і чинг-кайшевських «шпиків».

Без ніякої жалості, без ніякої моральної основи червоні китайські кати насилують юткі мільйони, будучи рабів «навіворті», переганяючи Москву з її «соціалістичним расм».

Понад дві тисячі років тому імператор Китаю Ші Гуанг-ті (правив від 255 до 206 рр. до Р. Х.) зликував феодалну систему, вгнав за країну рештки монгольських ватаг і, щоб забезпечити «мир та порядок», почав будувати Великий Китайський Мур. Цим муром імператор Ші Гуанг-ті хотів охоронити Китай від ворогів і замкнути доступ чужинцям, щоб без перешкоди переводити свої реформи.

Період правління династії Ч'ї був одним із найгірших у житті китайського народу. Перед тим був період правління династії Чу, період розквіту, вік бронзи, але він лі-

ред ста років не помагають заспокоїтись нашим нервам і не ставлять нинішнього світу в краще світло?.. Можна черпати потіху з думки, що й сто років тому не все було гаразд. Але куди більшим джерелом заспокоєння була б нафта, заснована на реальних фактах, що мінеться джерело кіннішніх найбільших журб.

Німеччині, і про це виразно говорить Валюха, який виявляє свою нехоть, ба навіть ненависть до німців, а водночас найбільше їм цікавиться. В розмові з Селешком він говорить, що єдино німці здібні розбити Совєт, але при тому зазначає, що в Україні народ німців не любить і готов ставити їм сильний опір. А тому, на думку Валюха, «ні в якому разі не можна допустити військової допомоги від Німеччини на території України», і то тим більше, що «місцеві сили настільки дужі, що не треба їм помічати». УССР відірветься від ССССР, казав він, і проголосить свою незалежність. В кожному разі, він шукає всяких інформацій про можливість німецької допомоги на випадок війни.

Цікаво відзначити, що в певних обстоїнах Валюха готов помиритись з німецькою поміччю, коли каже Войкову: «Я думаю, що ми в майбутньому матимемо це багато турбот з німцями, але іншого виходу немає». Це значить, що він узгадує чинну поставу націоналістів на випадок війни і не хоче їй протиставитись надто, щоб себе не зрадити. Він розпитує про міжнародні зв'язки ОУН. В той час ОУН мала широкі контакти і поза Європою, включно до Японії, про що писав у своїх спогадах ген. Капустинський. Про це згадував і В. С., описуючи прийняття, що його дав японський амбасадор у Берліні ген. Ошіма в травні 1938 р. на честь полк. Коновальця. Складається враження, що ці зв'язки з японцями не були таємницею для Совєтів. У кожному разі, Валюха уважно прислухався, коли мова про Далекий Схід, а почувши згадку про точки оперта там націоналістів, з задоволенням зазначає: «Буду мати, що передати, бо ці справи дуже цікавлять наших там».

Везперечку, між завданнями, що їх собі ставили Совєти, висилаючи своїх агентів до ОУН, було також завдання тероризувати членів Проводу морально і фізично. Це робив Іван Іванович, використовуючи родинні справи Сіборського, але не мав успіху. Агент не раз налякав на «можутність радянського апарату навіть закордоном», на поінформованість Совєт про внутрішні справи в ОУН, і давав зрозуміти, що більшовики уважно стежать за кожним кроком націоналістів. Натякнувши одного разу на можливість убивства полк. Коновальця, Іван Іванович пізніше стався пе-

Юрій Таркович

БЕРЛІН З ПРАВНИЧОЇ ТОЧКИ ЗОРУ

Коли пишемо ці рядки, в війська у Берліні матимуть совєтській зоні Німеччини проголошено загальну противітунську оборону, що зобов'язує всіх 17 мільйонів східних німців, і рівночасно подає до відома, що, по включенні совєтської частини Берліну до східної зони, комуністичний уряд у Берліні-Панкові перебере контроль над усіма (в тому числі й левтунськими) шляхами сполучення Західної Німеччини з вільною частиною Берліну. Це казав те, чого хоче Хрущов: так чи інакше захопити весь Берлін або принаймні так довго грати на нервах двох з половиною мільйонів німців вільної частини Берліну аж поки вони не заломляться. Не будемо вводити в можливість здійснення пляну Хрущова і його найвірніших з-поміж усіх сателітів — східнонімецьких комуністичних вождів. Хочемо зупинитись над правничою стороною проблеми шляхів сполучення з Берліном.

5-го червня 1945 р. головнокомандувач чотирьох тоді союзних держав, а саме ген. Айзенгавер, маршал Монтом'єрі, маршал Жуков і генерал де Тассіні підписали договір про передачу совєтською командувачу (не Совєтському Союзові!) території Турингії і частини Саксонії, тоді зайнятої американськими військами. Совєтське командувач з свого боку відступило західним союзникам частину території самого Берліну. В параграфі другому цього договору, підписаного і-ма головнокомандувачами, зразно й недвозначно говориться, що «зона Великого Берліну буде окупована військами кожної з чотирьох держав».

У той час час західні союзники настільки довіряли Москві, що ані в цей договір про окупацію Берліну, ані в усіх інших договір, як договір у Тотедамі чи Ялті, не включили виразної клязули про шляхи сполучення із своїми військами у західній частині Берліну. Можливо також, що західні союзники вважали за мч самозрозумілу, що їхні нагадус приватну власність, що в'яже нарід з минулим, з його традиціями. Все це робиться без огляду на кількість жертв, в таких розмірах і темпах, що навіть застрашують Москву.

Та не тільки це застрашує кремлівських владодарів. Чи не думають вони вже про те, що, коли Пейпінгові владстві перебудувати на свій лад країну, змілітаризувати населення, створити військовопромисловість — руйнує він на «сретиків», на всіх невірних, які не визнають «єдино правильного шляху до комунізму». Ось цього нового коловса, що його породила московська політика, боється в Кремлі.

Пропаганда Москви обертається проти Америки, але очі її з шораз більшим острахом дивляться на схід і на поневолені нею народи.

Отже, Совєти, висилаючи своїх агентів на терени, де існувала й діяла Організація Українських Націоналістів, намагались в той спосіб розвідати докладніше про її внутрішній стан, діяльність, можливість. Тим же шляхом вони пробували знеутралізувати націоналістів, скомпромітувати цілу організацію. Разом з тим вони старались посилити дію внутрішні фактори серед націоналістів, щоб в той спосіб виступили серед них замішання. Не останньою метою Совєт було також розвідати про міжнародні зв'язки націоналістів та їх стосунки з чужинцями. Коли те не вдалося або вдалося лише частинно, тоді Совєти рийшли обезголовити організацію — вбити полк. Коновальця.

Ці наміри і цілі Совєт та їхніх агентів видаються дуже ясними нині, при світлі акту в Роттердамі. Але вони не були і не могли бути такими ні для кого, крім самих Совєт, перед актом у Роттердамі. Переглад спосіб підступу і провокації, що їх вони вживали, аби підняти в своїй ситі Полковника, вказує на складність гри. Та гра вимагала раціональності і часу. Вона бо тривала коло восьми років, поки могла дати наслідки, потрібні Совєтам. Але навіть закінчивши Голову ПУН, Совєти не зуміли знищити самої організації, і це вони відчували під час другої світової війни, коли націоналісти розгорнули свою діяльність на всіх просторах України, діяльність як політичну, так і військову. Тож можна ставити під знак запиту, чи справді Совєти досягнули основну свою ціль, яку ставили собі щодо ОУН?

СМЕРКАС ЗНОВ...

Смеркає знов... і на папері. Моє мариво — твоє ім'я. Постунай тихо в темні двері — Тепер такий самотній я.

Всі спогади перегортаю. Довело уламки давних снів, Сумління і думок питаю. Про все, що дало тобі хотів.

Скоруєвсь б кожному величню. Вайди, ніжної руки. А ніч приде лундує осібно — Безсоння, ніч і чигарини.

П. ФІЛИПОВИЧ

